

Sayentoloji Kilisesi'nin Tarihçesi ve Öğretileri

Ramazan IŞIK*

Abstract

The History of The Church of Scientology And Its Doctrins. Although the Scientology Church is the most common religious current, its religious beliefs and practicals do not focus to the subject of God. They are against the idea of religion and religious notions. They haven't got a definite clergy classification. Their beliefs and practicals are based on so religious therapy. Apart from this they think that they become clear and transparent and reach to God because of this so called therapy. As a result, Scientology offers service to its members and receives some Money because of this service.

Key Words: The Church of Scientology, belief, practices, therapy

Giriş

Tarihte hiçbir zaman dinsiz bir toplum yaşamamıştır. Bu anlamda akli başında bütün insanların şu veya bu şekilde herhangi bir dine mensup olduklarını söylemek mümkündür¹. Dolayısıyla din fitri bir olgudur ve insanoğlunun temel ihtiyaçlarından birisidir. Bu bağlamda bütün toplumların farklı din formlarına ve değişik din anlayışlarına sahip oldukları görülmektedir. Nitekim günümüzde de toplumsal hayatta dinin alanının ve öneminin günden güne değişime uğradığına şahit olmaktayız. Tarihte toplumlar, ya bir peygamber tarafından vaaz edilen din ile veya kendi kurumsal yapıları içerisinde icat ettikleri din ile toplum hayatını yönlendirmişlerdir. Bu anlamda günümüzde dini akımların hemen hepsinin çağdaş toplumların içinde buldukları sıkıntıların ve sorunların bir sonucu

* Dr., Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

1. Bkz. Günay Tümer-Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ankara 1993, 1-8; L. N. Tolstoy, *Din Nedir?* Çev. Murat Çiftkaya, İstanbul 1995, 12.

olarak ortaya çıkmış oldukları söylenebilir. Bu gruplar, ya kendileri veya başkaları tarafından dinsel akımlar olarak algılanmaktadırlar². Toplumun bütün kesimlerinde bu tür dinsel akımlara rastlamak mümkündür. Bunlardan bazıları dini bir özellik taşıırken, bir kısmı ise, hiçbir dini özelliğe sahip olmayabilir. Yeni Çağ Hareketleri ve Transandantal Meditasyon bunlara en güzel örnektir. Bazen de dini gruplar tarafından dini terapiler önerildiği görülmektedir. Bu terapilerin tedavi edici yönü ise değişmez bir şekilde kişinin kendi kendine yardım etmesi ve kendisini gerçekleştirmesini öğretmesinden geçmektedir. Bu anlamda bireyin görevi, ruhsal yönden kendisini geliştirmeye yönelik terapilere önem vermeli ve onun kendisini gerçekleştirmesini engelleyen bir takım yapmacık, yapay sınırlamalardan kurtulmak olmalıdır. Ancak o takdirde bireyin zihinsel mutluluğa ulaşabileceğine inanılmaktadır. Bu anlamda Sayentoloji Kilise'si insanlara, kendi kendine sayısız yardım programları ile dini terapilerin en mükemmel örneklerini sunduğunu iddia etmektedir³.

Şüphesiz Transandantal Meditasyon gibi zihin kontrolüne dayalı dini bir takım unsurlar içeren benzer örgütsel özelliklere sahip başka akımlar da vardır. Bu tür akımların hemen hepsinin inanç ve uygulamalarında üstü kapalı şekilde veya açıkça dini unsurlar içerdiği söylenebilir. Bu tür grupları ortaya çıkmış oldukları sosyo-kültürel çevreler açısından değerlendirmek daha bilimsel bir yaklaşım olsa gerektir.

Günümüzde sosyal sorunlar karşısında bireyler, Transandantal Meditasyon, zihinsel mutluluk, Sayentoloji, kişisel gelişimi gerçekleştirme gibi sözde dini terapi sistemlerinden medet umar hale gelmişlerdir. Bir başka ifadeyle, sosyal yabancılaşmanın sebep olduğu kimlik bunalımları karşısında bireyler, ya kendilerinden vazgeçmişler ya da yaşadıkları sosyal çevreye kendilerini kabul ettirmenin yollarını aramışlardır. Sosyal çevreye kendilerini kabul ettirmenin veya sosyal hayatta başarılı olmanın tek yolunun da kişinin kendisini gerçekleştirmesi olduğuna inmaya başlamışlardır⁴. Böylece kendisini terbiye ve keşfetmenin yolları-

2 A. Greil, and D. Rudy, "On the Margins of the Sacred", *In Gods we Trust*, Edited by T. Robbins and D. Anthony, New Brunswick, NJ: Transaction 1990, 221; R. Stark, *Sociology*, Belmont, CA: Wadsworth Publishing Company 1996, 15 vd.

3 W. Bainbridge, "Science and Religion: The case of Scientology", *The Future of New Religious Movements*, Edited by D. Bromley and P. Hammond, Macon, GA: Mercer University Press 1987, 59-79; W. Zellner, *Ouncultures: A Sociological Analysis*, St. Martin's Press, New York 1995, 30-50.

4 R. Turner, "The Theme of Contemporary Social Movements", *Journal of Sociology*, 20, London 1969, 390-405.

nı arayan insanlar, kendilerini farklı dini akımların veya dinsel terapi merkezlerinin ağında bulmuşlardır. Bu bağlamda 1950'lerden günümüze, dünyada özellikle de Amerika'da çok farklı metotlar kullanan terapi merkezlerinin yanı sıra, değişik kült hareketlerinin ortaya çıktığı görülmektedir. Genel olarak bunlar geçmişe gitme, meditasyon, tecrit havuzları, oruç tutma, savaş sanatları, beden terbiyesi, cinsel özgürlük, dans, masaj, özel diyetler, hipnotizma ile geçmiş yaşama gitme gibi terapi merkezleri olup; bir kısmını dinsel motifli kült hareketleri şeklinde değerlendirmek mümkündür. Bunlar, temelde insan doğasının iyi olduğu üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu terapiler sayesinde kişinin, bağımsız olma, kendisinin farkında olma, kendisini gerçekleştirme, canlılık, kendiliğindenlik gibi sahip olduğu potansiyel güçlerini keşfedebileceği ve bu potansiyel özelliklerini geliştirebileceği söylenmektedir. Ancak bu terapi merkezlerine müracaat eden kişiler, bu dini terapilerin kontrolü altına girdiklerinin bilincinde değildir. Gençlerin toplumdaki değişim ve gelişmeleri diğer insan gruplarından çok daha kolay benimsediğini iyi bilen bu tür dini terapi merkezleri özellikle genç insan gruplarına yönelmektedir. Nitekim gençlerin Sayentoloji ritüellerine büyük ilgi göstermesinin dışında, bu ritüellerin diğer insan gruplarına aktarılmasında da onların büyük rolünün olduğu ifade edilmektedir. Bu anlamda Sayentoloji'nin genç insan grupları üzerinde önemli başarılar sağladığı ve 1992'de dünyada 74 ülkede Scientoloji Kilisesinin materyallerinin var olduğu nakledilmektedir⁵.

Sayentoloji Kilisesi'nin Tarihçesi

Sayentoloji (Scientology) kelimesinin sözlük anlamı "ilim, sanat, teknik" manalarına gelen science ve yine Logos'tan türeyen "ilim tahsili" manasına kullanılan loji (logy) kelimesinden ortaya çıkmış birleşik bir isimdir. Latince Scio ve Yunanca Logos kelimelerinden türetilmiştir. "Scio" bilmek, tefrik etmek, ilim anlamındadır. "Logy" logostan etüt etmek, araştırmak manasına alınmıştır. Ancak kelimenin teşekkülü "Science-tology" veya "Scio-tology" şeklinde yapılmamış, telaffuz kolaylığından dolayı "Scientology" şeklinde kullanılmıştır. Kavram olarak ise "bilgi yolu" manasına gelmektedir. Genel anlamda dini karakterdeki bir cemaatin, dini bir mezhebin adı

5 J. Veroff- E. Douvan and R. Kulka, *The inner American: A self-portrait from 1957 to 1976*, New York 1981, 532, 540.

olarak kullanılır⁶. Bununla birlikte Scientology “Ruhsal irdeleme” anlamındadır ve inancıya ilişkin bir felsefe olarak kabul edilmektedir⁷.

Dini terapiyi esas alan ve Mesihçi bir mezhep olan Sayentoloji, L. Ron Hubbard’ın sözde ilhamlarına dayanır. İnsan hayatında doğüstü olayların büyük bir rol oynadığı ve insanların fizik ötesi alemle ilişki kurması gerektiği kabul edilir. Bu anlamda sayentolojistler için manevi bilginin anlam ve değeri çok yüksektir. Bununla beraber Sayentoloji, geleneksel dinlerle ve geleneksel din kavramı ile çatışma halindedir. Dolayısıyla Sayentoloji’nin dini inanç ve pratikleri herhangi bir Tanrı konusuna odaklanmaz⁸. Aksine Sayentoloji, bütün taraftarlarının Tanrısal bir potansiyele sahip olduğunu öne sürmektedir. Sayentolojistler bütün yayınlarında kendilerinin felsefi bir din olduklarını vurgularlar. Mezhebin kurucusu L. Ron Hubbard, kendini kutsal kitaplardan olan Vedalardan beri devam eden dini geleneğin bir temsilcisi olarak görür. Hatta kendisinin, Buda dininin beklenen mehdisi Maytreya olduğunu söyler. Bu akımın kaynağı da mehdisi olduğunu beyan ettiği Budizm’de görüldüğü gibi tefekküre, ruhi aydınlanmaya dayanır. Hatta zihinsel aydınlanma esasından hareketle zihnin yeteneklerini geliştirme ve ruhi aydınlanmaya kademe kademe ilerleyerek, ruhu maddeden ve hulul girdabından kurtarmayı savunur⁹. Muhtevası içindeki psikoterapik teori ve faaliyetler de “Dianetik” ilmi altında toplanmıştır. Dianetik, günlük problem ve olayları kendine konu edinir. Çocuk nasıl büyütülür? Teşkilatlar nasıl idare edilir? Mevcut akıl kapasitesinden daha çok ve daha iyi nasıl faydalanılır? v.s. gibi herkesin ilgi duyduğu konularla meşgul olur. Bu alan Sayentoloji’nin zahiri kısmını teşkil eder. Batını kısmını teşkil eden diğer alanı ise, kendisine ruhu ve ruhsal faaliyetleri konu alır. Taraftarlarına metafizik bir kabiliyet ve ebedi saadet kazandırmayı vaat eder. Propaganda metinlerinde “vücut için dianetik, ruh için Sayentoloji” sloganını kullanırlar. Zahiri olan Dianetik ile ilgileri kazanılan fertler tedricen batını alana, inanç alanına çekilirler.

6 Ekrem Sarıkçıoğlu, “Sayentoloji Mezhebi Kurucusu ve Öğretisi”, *OMÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 1, Samsun 1986, 3-4.

7 L. Ron Hubbard, *Bundan Önce de Yaşadınız mı?* Çev. B. Çorakçı, İstanbul 1982, 7.

8 Scientolojistler agnostik bir Tanrı anlayışına sahiptirler. Agnostisizm ise sonsuz, ilk sebepler, cevher, eşya ve olayların son gayesi gibi metafizik hakikatleri insan zihninin asla bilemeyeceğini ileri süren felsefenin adıdır. Agnostisizm objektif bir bilginin ve fizik ötesinin imkansız olduğunu söyler. Bu anlamda agnostik çoğu halde bir bilimci olmakla birlikte metafizik tezleri açıkça reddetmez, fakat tespit etmenin imkânsız olduğunu söyler. Bkz., S. Hayri Bolay, ‘Bilinemezcilik’ *Felsefe Doktrinleri ve Terimleri Sözlüğü*, Ankara 2004, 65-66.

9 Sarıkçıoğlu, 5.

Gaye ruhun zindanı olarak görülen maddi vücuttan ve maddeden ruhu uzaklaştırarak ruhun vücut peşinde koşmasını önlemek, ruha ezeldeki yeteneklerini kazandırmaktır¹⁰.

Sayentoloji kilisesi Lafayette Ronald Hubbard'ın geliştirdiği bir düşüncenin ürünüdür. Hubbard, 1911 yılında Amerika'nın Nebraska eyaletinin Tilden şehrinde doğmuştur. Hubbard, genç yaşta Guam, Java, Hindistan, Filipinler, Japonya ve Çin gibi dünyanın pek çok yerine seyahat etme fırsatı bulmuş, Kızılderili bir Şaman vasıtasıyla Kuzey Amerika'daki yerli kabilelerle tanışmış, onlarla samimi dostluklar kurmuştur. Bu dönemden sonra da hayatı boyunca manevi bilginin ne olduğunu aramaya başlamıştır. Gittiği bölgelerde arkaik kültürleri araştırmış, evrenin sırlarını keşfetmeye çalışmıştır. 1930 yılında matematik ve nükleer fizik alanlarında öğrenim görmek için George Washington Üniversitesine girmiş, ancak mezun olamamıştır. Daha sonra yazarlığa başlamış ve bilim kurgu alanında yazdığı eserlerle tanınmaya başlamıştır. II. dünya savaşı esnasında orduda deniz subayı olarak çalışırken, onun yaralılar ve hastalar üzerinde kendi tedavi yöntemlerini kullandığı ve birçok hastayı sağlığına kavuşturduğu öne sürülür. Onun manevi keşifleri de bu dönemde başlamıştır. Böylece, kendisini Freud'un psikanaliz teorisine ve doğu felsefesine kaptırmıştır. Daha sonra nükleer fizik bilgisiyle bunları birleştirmiş ve insan zihninin ne şekilde çalıştığını açıklayan sözde kendi temel prensiplerini ortaya koymuştur. Bu prensipler daha sonra onun dinsel doktrininin belli başlı unsurları haline gelmiştir. Sivil hayata geri döndükten sonra Hubbard, "Astounding Science Fiction" dergisinin editörü John Campbell ile tanışmış ve onun kronik sinüzitlerini tedavi etmiştir. Böylece Hubbard, John Campbell'in güvenini kazanmanın dışında, onun kendisinin bir müridi olmasını da sağlamıştır. Hubbard'ın teorilerinden ve tedavisinden etkilenen Campbell, onun dianetik adını verdiği tedavi yöntemini bir makalesinde dile getirmiş ve makale büyük ilgi uyandırmıştır. Böylece Hubbard tanınmaya başlamıştır¹¹.

Hubbard'ın "Dianetik: Çağdaş Ruh Hastalıkları Bilimi"¹² adlı kitabının yayınlanmasının ardından, onun bu ruh hastalıklarının teşhis ve

10 Sarıçioğlu, 4-5.

11 David G. Bromley-Mitchell L. Bracey, "The Church of Scientology: A quasi Religion", *Sects, Cults, and Spiritual Communities: A Sociological Analysis*, Edited by W. Zellner and M. Petrovsky, Greenwood Publishing Group, USA 1998, 143.

12 L. R Hubbard, *Dianetics: The Modern Science of Mental Health*, Los Angeles: Church of Scientology of Los Angeles 1976.

tedavi sistemi popüler hale gelmiştir. Bu kitap, ilaçsız ve doktorsuz herkesin yapabileceği şekilde insanlara daha akıllı olma, zihne metafizik kabiliyetler kazandırma, zihinsel ve bedensel her türlü hastalıktan kurtulma yolunu gösterme iddiasında idi¹³. Dianetik, Yunanca “dia” (içinden) ve “avos” (ruh) kelimelerinden oluşmakta ve “Ruh Yoluyla” anlamındadır. İnsan düşüncesini analiz, kontrol ve geliştirmenin bir sistemidir. Bunun yanı sıra, kişide yeteneği, mantıklılığı artırmakta, ortaya çıkan tutkulara ve psikomatik bozukluklara karşı kişiyi güçlendirerek, onu bunların etkilerinden kurtarmaktadır¹⁴. Bu anlamda Hubbard’ın uyguladığı bu psiko-terapilere insanlar çok büyük ilgi duymaya başlamışlardır. Böylece Dianetik adlı kitabı, Amerika’da en çok satan kitaplardan biri haline gelmiştir. Ayrıca Hubbard, konu ile ilgili konferanslar vermeye başlamış ve ünü gittikçe ülke geneline yayılmıştır. Böylece 1950’lerin sonlarında Hubbard, kendi yeni tedavi sistemini ve terapisini talep edenlere hizmet etmek amacıyla, “Ruh Hastalıkları Teşhis ve Tedavisini Araştırma Vakfı”nı kurmuştur. Bu vakıf yayın ve doktrin faaliyetlerini hızlandırmıştır. Ancak bu faaliyetler gittikçe artan bir şekilde dini bir karaktere bürünmeye başlamıştır. Nihayet 1954 yılı Şubat ayında Sayentoloji kilisesi (church of Scientology) ismi altında resmen yeni bir mezhep kurulmuştur. İnsan zihninin özellikleri ve sağlığı konusunda hayal bilimden gelişen akım kısa zamanda mistik bir din halini almıştır¹⁵. Fakat yeni mezhebin henüz kült isimleri yoktu ve psikanalize benzer “auditing” ismi verilen faaliyetlerden ibaretti. Bu durum 1959 yılına kadar devam etti ve teşkilatın yayınladığı “The Church of Scientology” isimindeki bir kitapla nikah, cenaze ve toplantı adabı belirli esaslara bağlanarak eksiklik giderilmeye çalışıldı¹⁶.

Hubbard, 1954 yılında sistemleştirip, geliştirdiği Sayentoloji’nin bütün zamanları ve dinleri kapsadığını ve evrensel yeni bir dini hareket olduğunu iddia etmektedir¹⁷. Bu anlamda, onun ruh hastalıkları ve tedavisine yönelik uygulamış olduğu yöntemler, Sayentoloji’nin inanç sisteminin temelini oluşturur. Hubbard, teolojisini ruh göçü¹⁸ üzerine inşa et-

13 Sankçioğlu, 18.

14 Hubbard, 8.

15 Sankçioğlu, 16.

16 Sankçioğlu, 17.

17 Ali Rafet Özkan, *Kıyamet Tarikatları (Yeni Dini Hareketler)*, İstanbul 2006, 178-179.

18 Ruh Göçü: Bir ruhun bir bedenden diğerine veya muhtelif bedenlere geçmesi olayının genel adı olup, farklı kültürlerde farklı ruh göçü inanışlarının olduğu görülmektedir. Ruh göçünün

miş ve hayatı boyunca da onu geliştirmeye çalışmıştır. Nitekim Hubbard, kendisinin daha önceki yaşamlarında bir Buda olduğunu söylemiştir. Rivayete göre, o Maytreya- mehdi, aydınlatıcı, bütün ilimleri ve yolları bilen bir Buda olacaktı. Tanrıları ve insanları hidayete götürecekti. Nitekim “Ben Maytreya mıyım” isimli bir şiir de yazmıştır¹⁹.

Hubbard’ın başlattığı hareketin dini bir karaktere bürünmesi, Hıristiyanlığa karşı bir mezhep olarak ortaya çıkması Amerika kamuoyunda olumsuz bir bakışın gelişmesine sebep oldu. Bunun üzerine Hubbard, 1958 yılında ailesi ile birlikte İngiltere’nin Sussex vilayetinin East Grinstead kasabasına yerleşti²⁰. Onun İngiltere’ye yerleşmesi tartışmalara sebep oldu. Ron ve Sayentoloji konusundaki tartışmalar giderek şiddetlendi ve nihayet 1968 yılında, onun sınır dışı edilmesine karar verildi. Başka ülkelerin de kendisine oturma izni vermemesi üzerine, ailesiyle birlikte bir gemiye taşındı. Bu olay üzerine “Sayentoloji Deniz Teşkilatı” kuruldu. Dini merkez bu gemi oldu. Bu durum ABD’nin Sayentoloji mezhebini resmen bir din olarak kabul etmesine kadar sürdü. Bunun üzerine 1976 yılında Ron, Deniz Teşkilatından ayrılarak Florida’ya taşındı. Böylece sekiz sene süren deniz hayatı son buldu²¹.

1967 yılında Hubbard, pek çok ülkeye seyahat gerçekleştirmiş ve git-tiği bölgelerde Sayentoloji’yi yaymaya çalışmıştır. ABD’ye geri döndüğün-de, inzivaya çekilmiş ve 1986’daki ölümüne kadar sözde ilhamlarını uygulamakla vakit geçirmiştir. Bu anlamda Sayentolojistler, Hubbard’ın bedeninin görevlerini yerine getirememeye başlaması üzerine, onun ruhunun bedenini terk etmiş olduğuna, ancak araştırmalarına başka bir gezegende devam ettiğine inanmaktadırlar²². Bununla birlikte Ron’un aydınlanmış olduğuna ve Sayentoloji mezhebinin OT (Tanrı) makamına eriştiğine, dolayısıyla Tanrılaştığına inanılmaktadır²³.

esası, ölümsüzlük, ebedilik meselesine dayanır. Duyulardan ve organizmanın kanunlarından bağımsız bir hayatın var olduğunu kabul etmeden, ruh göçünü kabul etmek mümkün değildir. Ayrıca ruhun şekil itibarıyla birbirinden ayrılan değişik varlıklara hayat verdiği de kabul edilmektedir. Kaynağından uzaklaşan bütün dinlerde ve bazı filozoflarda bu tür inançlara rastlamaktayız. Bkz., Bolay, ‘Ruh Göçü’, *Felsefe Doktrinleri ve Terimleri Sözlüğü*, Ankara 2004, 356-359.

19 Sarıkçıoğlu, 18.

20 Sarıkçıoğlu, 20.

21 Sarıkçıoğlu, 21–22; Özkan, 166.

22 Bromley-Bracey, 143–144.

23 Sarıkçıoğlu, 23.

Dini İnanç ve Pratikler

Sayentoloji temelde insanın kötü değil, iyi olduğu üzerine yoğunlaşmaktadır²⁴. Ancak insan hayatında doğaüstü olayların önemli rolünün olduğuna ve bireylerin onunla doğru ilişki kurması gerektiğine inanmaktadır. Bu sebeple de insanın manevi bilgiyi öğrenmesi lazımdır. Sayentolojistler bu manevi bilgiyi elde etmek için belirli zamanlarda toplanarak dinsel törenler düzenlerler. Sayentoloji'yi öğrenmek, anlamak, doğaüstü olaylarla ilişki tesis edebilmek için bu dinsel törenlerin büyük önemi vardır. Bu dinsel törenler, ancak manevi liderler veya kilise tarafından kendisine yetki verilmiş görevliler tarafından gerçekleştirilebilir. Bu anlamda onlar, belirli inanç ve ritüellere bağlı kalmak zorundadırlar. Ancak Sayentoloji'nin geleneksel dinlerle veya din kavramları ile pek alakası yoktur. Çünkü mensupları doğaüstüne inanmalarına rağmen, onların inançlarının ve pratiklerinin Tanrı konusuna odaklanmadığı görülmektedir. Aksine sayentolojistler, her kilise üyesinin bizzat kendisinin Tanrısal bir potansiyele sahip olduğuna inanırlar²⁵. Bir başka ifadeyle Hubbard'ın, "Dianetik" adını verdiği hidayet yolunda çalışan, yükselebilen kişi, Tanrı olabilir veya "Operating Thetan" (OT) makamı adı verilen, Tanrı makamına ulaşabilir²⁶. Bu anlamda Sayentoloji, herhangi bir yaratıcı Tanrı kabul etmez. Budizm'de olduğu gibi Tanrı hakkında konuşmamayı, herhangi bir yargıda bulunmamayı tercih eder²⁷. Bir başka ifadeyle Sayentoloji Kilisesi, yüce yaratıcı bir varlığın mevcudiyeti hakkında kesin bir görüş bildirmez. Çünkü sayentolojistler, insanların Tanrı kavramını anlamak için ruhsal bakımdan yeterince gelişmediğine inanmaktadırlar. Ancak yine de teolojik olarak böyle bir varlığın var olma ihtimalinin de olabileceğini söylerler²⁸. Nitekim Sayentoloji başlangıçta bir kilise olarak ortaya çıkmış, Hubbard Sayentoloji'nin kişinin kendi kendisine bir yardım terapisi olduğunu söylemiştir. Aynı şekilde günümüzde Sayentoloji'nin dinsel görünümlü tedavi edici bir yönünün olduğu belirtilmesine rağmen, onun

24 Bkz., "About Scientology, Its Symbols, History, Beliefs and Practices", <http://www.religious-tolerance.org/scientol1.htm>, (21.06.2006).

25 H. Whitehead, *Renunciation and Reformulation: A study of conversion in an American Sect*, Ithaca, NY: Cornell University Press 1987, 34.

26 Sankıoğlu, "Sayentoloji Mezhebi Kurucusu ve Öğretisi", *OMÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Sayı: 2, Samsun 1987, 21

27 Melike Sankıoğlu, *Sayentoloji Kilisesi'nin İnanç ve Kurtuluş Yolu*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2002, 10.

28 Whitehead, 34.

dinsel törenlerinin geleneksel kilise törenlerinden farklı olduğu veya bu törenlerin dinsel yaşama odaklı törenler olmadığı anlaşılmaktadır. Bu anlamda Sayentoloji mensuplarının düzenli bir şekilde toplandıkları kilise binaları olmadığı gibi, belirli bir ruhban sınıfı da yoktur. Sayentoloji müşterilerine belirli bir hizmet sunar ve bu hizmetin karşılığında belirli bir ücret alır. Sayentoloji Kilisesi, mensupları tarafından sağlanan veya toplanan hediye ve bağışlarla finanse edilmez. Kilise üyeleri belirli bir cemaat mensubundan çok, tüketici gruplara benzerler. Mensupları, kilseden aldıkları hizmet karşılığında belli bir ücret ödemek zorundadırlar. Sayentoloji, kendi üyelerinin istek ve menfaatlerini gözetmek için sözde bilimsel araştırmalarda bulunur. Yaptığı araştırmaların ve tecrübelerin sonuçlarını değerlendirmek için müşterilerine uzmanlar önerir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Sayentoloji'nin diğer kiliselerden tamamen farklı bir kilise olduğu görülmektedir. Bununla birlikte sayentolojistler, Sayentoloji'nin bireyin kendi kendisine yardım terapisinden, tedavisinden geliştirilmiş, din ve terapi karışımı bir dinsel hareket olduğunu öne sürmektedirler²⁹.

Sayentolojistlere göre, makinelere benzeyen insanoğlunun doğru bir şekilde programlanması lazımdır. Aksi takdirde, bireyin sahip olduğu manevi cevherleri yok olup gidecektir. Onlara göre, bu yanlış programlanmayı yok etmek ancak Sayentoloji terapileri ile mümkündür. Bu yanlışların veya hataların kaynakları ise yanlış öğrenme, yanlış anlaşılma, travmatik tecrübeler (engramlar) ve yanlış programlanmayı (doğum öncesi engramlar) kapsamaktadır³⁰. Bunun sonucu olarak toplumda bireyler iş ve sosyal hayatta başarılı olamamaktadırlar. Sözde Sayentoloji terapileri, iş ve sosyal yaşamda bireylere başarılı olmanın yöntemlerini ve onlara doğru bir şekilde iletişim kurmayı öğretmektedir. Bu sebeple bireyin gelişmesini ve doğru iletişim kurmasını engelleyen unsurların ortadan kaldırılması gerekir. Bireyler ancak kavramsal alıştırma kontrol kapasitelerini geliştirdikleri zaman, kendi gerçek mahiyetlerini anlayabilirler ve varlıklarını ifade edebilirler. Böylece onların gelişme potansiyeli sınırsız hale gelir. Sayentolojistler bu sınırsız potansiyele Thetan (Ölüm-süz Ruh), adını verirler. Thetanlar evrende ölümlü olmada dahil, bütün fizik kanunlarını aşma yeteneğine sahiptir³¹. Bu anlamda Sayentoloji ve

29 Whitehead, 136.

30 Bromley-Bracey, 144-148.

31 Bromley-Bracey, 154.

diğer dini terapilerin, çağdaş toplumların sancılarını, hastalıklarını, zayıflıklarını ve ümitlerini en güzel şekilde değerlendirdiklerinde şüphe yoktur. Hubbard, insanların önceki yaşamlarda da yaşamış olduklarına inanmaktaydı. Dolayısıyla Hubbard, bireylerin manevi alemdeki ruh bozukluklarını geçmiş yaşamdaki anı raporları vasıtasıyla zihinsel sağlık alanına taşıdıklarını söylemekteydi. Bu anlamda herkeste, Hubbard'ın Thetan adını verdiği ölümsüz cevherler vardır ve bu Thetanlar sonsuz güçlerdir. Thetanlar, madde, enerji, uzay ve zamandan meydana gelmiş olan fiziki evrenin parçası olmayıp, aksine bu evreni kontrol etme yeteneği olan güçlerdir. Başlangıçta kutsal bir varlık olan Thetanlar, kozmik bir oyun ve eğlence adına insan formu ile yaşamayı ve tabii düzen içerisinde en yüksek seviyede insan olmayı seçtiler. Farklı insan bedenlerine girdiler. Bu süreçte bazıları hamile bir kadın cenine girmeyi tercih ederken, diğer bir kısmı ise yeni doğmuş bebeklerin bedenlerine girmeyi seçtiler. Bununla beraber deneyim sürecinde Thetanlar, önceki kökenleri ile ilişki kurmayı başaramadılar ve yollarını kaybederek ölümlü kişilerin bedenlerinde kapana kısıldılar. Böylece Thetanlar, ömür boyu bir bedenden diğerine geçtiler. Onların önceki kimlikleri ve aktiviteleri her yeni bir reenkarnasyonla anlaşılması güç, belirsiz bir hale geldi. Bu hafıza kaybının bir sonucu olarak Thetanlar, fiziki bedenden başka hiçbir şey olmadıkları yanılsamasını kabul etmeye başladılar. Oysa bütün insanlar, ölümsüz Thetanlardan ibaret varlıklardır. Bu anlamda sayentolojistler, Thetanların keşfinin en büyük manevi keşif olduğuna inanmaktadırlar. Buna göre bir Thetan sadece bedenen, ismen veya zihnen değil, bizzat kendisi bir kişiliktir. Bir Thetan, varlık olmanın şuurunu idrak ederek birey olma kimliğini oluşturur³². Bu anlamda Thetanlar, büyüyüp, genç ve yaşlı olabilirler. Acı ve ıstırap hissedebildikleri gibi, aynı zamanda parçalanabilirler. Ancak bir Thetan'ı parçalayabilmek için çok büyük bir enerjiye gereksinim vardır. Düşünme ve fiilde örnek kullanmazlar. Her şeyin nasıl ve ne şekilde olacağını veya işleyeceğini kendiliklerinden bilirler. Bununla birlikte hipnotize edilebilir ve kullanılabilirler³³. Thetanların geçmişteki hayatlarını hatırlayamamaları, onların yanılma ve unutma özelliklerinden ileri gelmektedir. Bu özelliğin Thetanlara çok eski zamanlarda aşılandığı ve elektronik yollarla yapılan bu işlem esnasında onların çok acı hisset-

32 R. Thomas, *Scientology and Dianetics*, Church of Scientology, Los Angeles 1970, 8-10

33 Sarıkcıoğlu, 1, 30.

tikleri belirtilmektedir. Geçmiş yaşamları ile ilişki kuramadıklarından dolayı da, artık onlar için eski suretlere dönüş pek mümkün değildir. Bu durumun bertaraf edilebilmesi için, ruhi aydınlanmada çok ileri safhalar kat edilmesi gerekir³⁴. Geçmişteki hayatlar, önceki varlık durumlarındaki ıstıraplı hatıralar tarafından gizlenirler, baskı altında tutulurlar. Kapalı görüntüler olarak zihni resimler suretinde saklanırlar. Ancak bunların hatırlanabilmesi veya acı hatıraların tamir edilebilmesi için, insan olarak dünyaya gelmeğe ihtiyaç vardır. Sayentolojik işlemlerin gayesi de bütün bu hatıraları ortaya çıkararak, ruhun geçmişini hatırlamasına yardımcı olmaktır³⁵.

Hubbard'ın sözde ilhamları insan zihni üzerine odaklanır. Hubbard insan zihninin üç bölümden meydana geldiğini söyler. Bunlar; somatik yani fiziksel, tepkisel ve analitik zihinden ibarettir. Ona göre, somatik zihnin fonksiyonları, bir organizmanın hayatını devam ettiren bütün temel mekanizmaları düzenlemektedir. Tepkisel zihin, bir kimsenin iradesinin dışında, farkında olmadan amaç, düşünce, beden ve eylemleri üzerinde güç ve kuvvet sarf etmeden belirli bir uyarıcı tepki ile çalışmaktadır. Analitik zihin ise, düşünen, gözlemlenen verileri zihne hatırlatan ve sorunları çözen zihnin farkında olan bilinçlerdir³⁶. Gerilim esnasında analitik zihin durur ve tepkisel zihin faaliyete geçer. Tepkisel zihin, analitik zihin çalışmazken, meydana gelen ayrıntılı tecrübelerin bir belleğini oluşturur. Hafıza kayıtları bilinçsizlik dönemlerinde teşkil olunmuş olsalar bile, önemli ölçüde tamdırlar. Travmatik seslerin, görmelerin, kokuların belirli duyuşsal ayrıntıları ve dokunma duyuları zihinsel imgelerin bir dizisi olarak hatırlanırlar. Zihinsel imge resimleri tam olarak enerjiden oluşmuşlardır. Onların kütlesi vardır, uzayda mevcuttur ve onlar mutlak, belirli, alışılmış davranışları izlerler. Bir kimse herhangi bir şey düşündüğünde, düşündüğü şeyin resmini elde eder. Dolayısıyla düşünülen nesne ile görüntü arasında çok yakın bir alaka söz konusudur³⁷. Bu zihinsel imgeler, zaman hatları olarak bilinen şeyler (nesnelere) üzerinde toplanırlar. Bu bir sinema filmi makarasına benzer. Travmatik olayların hafıza kayıtları Engrams'lar olarak adlandırılırlar. Onlar tepkisel zihinde depolanırlar ve ilk travmatik tecrübeye bir çağrışım yapan herhangi bir şeye, bire-

34 Sarıkçioğlu, 1, 31.

35 Sarıkçioğlu, 1, 34.

36 Hubbard, *Science of Survival*, Bridge Publications, Los Angeles 1988, 145-159.

37 Church of Scientology, *What Is Scientology?* Bridge Publications, Los Angeles 1992, 143.

yin duygusal ve irrasyonel bir tarzda tepki göstermesine sebep olurlar. Onlar erişkinin potansiyel tam dışavurumlarını engellerler ve S. Freud'un bastırılmış arzularına benzerler³⁸.

Sayentoloji'de hesapları kontrol etme ritüelinin gayesi de bireylerin kendilerini yenileyerek, onların kendi kökenlerine dönmesine yardım etmektir. Kişi, maddi evrenin ötesinde sonsuz yaratıcı potansiyeli olan bir varlıktır. Bu anlamda o, kendi kendisini keşfetme yeteneğine sahip Tanrının temsilcisidir³⁹. Sayentolojistler, sözde bu Thetanlar çalışırken, doğaüstü olayların yanı sıra, bireylerin bütün eylemlerinin tam anlamıyla kontrol edilebileceğini öne sürerler.

Kişinin ölmesi, onun ruhunun sadece bedenini terk etmesi demektir. Bu anlamda ruh, hayatta kalabilmek ve kendisini geliştirebilmek için başka bir bedeni ele geçirmek zorundadır. Dolayısıyla kişinin en önemli amacı, kendi gerçek kimliğini kazanmak olmalıdır. Bu yüzden sayentolojistler, insanın Tanrı ve Tanrısal doğasından daha çok, onun zihni çalışmasına vurgu yapmaktadırlar⁴⁰. Sayentolojistlere göre, her bireyin transandantal niteliği üzerindeki bu vurgu, evrenin sekiz dinamiğini açıklamaktadır. Hayatta kalmanın en yüksek seviyesini bu dinamikler oluşturur. Bu dinamikler, bireyin hayatta kalmasıyla başlar, cinsel ilişki vasıtasıyla üreme ve ailenin hayatta kalmasıyla devam eder. Bunu, grupların ve milletlerin hayatta kalması, türlerin yaşaması, bütün hayat formlarının yaşaması, fiziki evrenin yaşaması, manevi bir varlık olarak bireylerin hayatta kalması ve nihayet sonsuzluk/birlik vasıtasıyla her şeyin tamlığının yaşaması takip eder. Bu, evrenle bütünleşmiş ruhsal bir varlığın en yüksek seviyede hayatta kalması demektir⁴¹. Bir Thetan'ın çalışmasında olduğu gibi, evrendeki illete uygun olarak bireyin sonsuz gücü kazanmasının önünde de önemli engeller vardır. Bu engellerin bireylere öğretilmesi gerekir. Engellerin en başında da iletişim sorunları gelmektedir. Dolayısıyla, Sayentoloji'de iletişimin ayrı bir önemi ve statüsü söz konusudur. Bu anlamda sayentolojistler, bireylerin gelişmesini ve başkaları ile doğru ilişki kurmasını engelleyen yanlış bilginin veya yanlış iletişimin, Hıristiyanlıktaki asli günaha eş değer olduğuna inanmaktadırlar. Pek çok sorunun kaynağında bilgi akışı veya sürecinde bilginin tahrif edilmesi veya bozul-

38 Bromley-Bracey, 144-145.

39 R. Thomas, *Scientology and Dianetics*, Church of Scientology, Los Angeles 1970, 8.

40 Whitehead, 34.

41 Church of Scientology, *What Is Scientology?* 33.

ması yatmaktadır. Dolayısıyla Sayentoloji öğretisinde, kelimelerin yanlış anlaşılması kavramının önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin; kişinin, okumada anlama ve zihinde tutma başarısızlığının altında bir sözü açıkça anlayamamasının sonucu olduğunu ileri sürerler⁴².

Sayentolojistler, insanoğlunun genellikle iyi olduğunu kabul ederler. Ancak baskı ve sindirmeler sebebiyle çoğu kişinin anti-sosyal durumu benimsemeye itildiğini düşünürler. Eğer bir kimse anti-sosyal davranış emareleri gösteriyorsa, o kimsenin baskıcı bir kişinin etkisi altında olduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla mevcut sorunu çözmek için, kişinin olası sorununun kaynağını teşkil eden baskıcı kişiyle bağlarını kesmek gerekir⁴³. Bundan başka sayentolojistlere göre, beşeri bilimler de bireyin ruhsal yönünün zayıflatılmasında önemli rol oynamaktadır. Bunların en zararlı olanlarının başında da psikoloji ve psikiyatri gelmektedir. Bu sebeple Sayentoloji Kilisesi, ruh ve ruha dair çalışmaların geliştirilmesinin dışında, akıl ve ruh bozukluklarının tedavisinin dinsel terapinin alanına girmesi gerektiğine inanmaktadır. Temelde reaktif zihinde depolanmış olan Engramlar (Engram: Travmatik olaylar belleği) ve iletişim bozuklukları toplumsal hastalıklara sebep olur. İletişim engelleri ve bozuklukları ancak reaktif zihnin tamamen yok edilmesi ile ortadan kaldırabilir. Ancak o takdirde bütün insanlığın durumu iyileştirebilir. Bu yüzden Sayentoloji'nin nihai amacı, berrak, şeffaf gezegene çıkmaktır. Savaş, kirlilik, delilik, ilaç, uyuşturucu kullanma ve suç işleme gibi, kronik insan sorunları ancak bu sayede yok edebilir. Sayentolojistler, bireylerin ruhsal kurtuluşa erişebilmesinin ancak sözde bu berrak ve şeffaf gezegene ulaşabilmelerine bağlı olduğuna inanmaktadırlar⁴⁴.

Sayentoloji'nin en önemli ritüellerinden birisi izlerin silinmesi ritüelidir. Buna hesapların gözden geçirilmesi, hesapların denetlenmesi (Auditing) adı verilir. Bu sözde dini terapinin gayesi, bir kişinin tam saydamlık, duruluk düzeyine erişmesine yardım etmektir. Auditing ritüeli vasıtasıyla kişi, daha önceden zihninde depolanmış olan yanlış ve hatalı izlerin yok olmasını sağlar. Hesapların denetlenmesi ritüeli sürecinde bireyler, zihinlerindeki yanlış bilgilerin izlerini silmelerinin dışında, onların dünyaya ve çevresine daha doğal bir şekilde intibak etmelerini önleyen tarv-

42 Bromley-Bracey, 146.

43 *Church of Scientology, The Church of Scientology: 40th anniversary*, Bridge Publications, Los Angeles 1994, 307.

44 Bromley-Bracey, 147.

matik tecrübe anılarını temizler. Bu yüzden izleri silinenler, günlük hayatta daha başarılı olurlar. Bu tür kişiler sözde daha sağlıklı, daha az stresli yaşarlar ve çevre ile daha iyi iletişim kurma özelliğine sahip olurlar. Sayentoloji'nin ilanlarından biri şöyledir: 'Hayatta ilk defa gerçekten kendiniz olmanız için, duruluğa gidiniz'⁴⁵.

Hesapların denetlenmesi ritüelinde denetçiler, tepki veren kişinin zor anlaşılabilen tepkisini anahtar sözlerle gözlemleyerek tespit ettikleri Engram'larla ortaya çıkarmayı amaçlarlar⁴⁶. Hesapların denetlenmesi sürecinin başlamasından önce, adaylar engellenmemiş iletişimdeki becerilerini geliştirebilirler. Bir eğitim alıştirmasının çeşitliliği veya eğitim metotları, onlara başka bir kişi üzerine bölünmemiş dikkate odaklanmayı öğretir. Bir alıştırma faaliyeti, bir öğrencinin başka biriyle iki saat süresince gözle ilişkisini sürdürmesini içerir. Amaç, orada var olmak ve vücudu herhangi bir darbeden korumak veya başka bir kişinin simasından kaçınmaktır. Diğer bir eğitim alıştirmasına ise "boğaların köpeklerle dövüştürülmesi" adı verilir. Bu tür bir eğitim çalışmasında öğrenciler, gülme, kızma veya başka tepkilerle provoke edilerek planlanmış söz veya davranışlara maruz bırakılırlar⁴⁷. Geçmiş olayların bellekleri psişik sıkıntılara sebep olabilir. Bu yüzden boğaların köpeklerle dövüştürülmesi eğitimi, öğrencilere yakın göreve dikkate odaklanmayı öğreterek hat üzerindeki hesapları denetleme pratiğini devam ettirmeyi amaçlamaktadır. Mevcut hesapları denetlemenin gayesi ise Engram'ları yok etmektir. Bir Engram'ı açığa çıkarmak, onun davranış üzerindeki olumsuz etkilerinin temizlenmesini sağlar. Engramlar temizlendiğinde, bireyler reaktif belleğin süzgecinin bozulmasının ötesinde doğrudan tecrübelerle bağlantı kurabilir⁴⁸.

Sayentolojistlere göre, engramların yok edilmesi, bireylerin kendi kendini idare etmesinde ve yeteneklerini geliştirmesinde önemlidir. Tek bir büyük reaktif zihin halinde iken kişi, kendisini yaşlanmış gibi hisseder, çevresindeki her şeyden etkilenir. Hesapların denetlenmesinin daha yüksek seviyesinde kişiler, Thetanlar olarak geçmiş yaşamları ile iletişim kurmayı, geçmiş yaşamı hakkında tam bir bilgi sahibi olmayı öğrenirler. Ayrıca bu tür kişiler, maddi evrenin sınırlarının ötesine geçme ve kendi ge-

45 R. Stark, and W. Bainbridge, *The Future of Religion: Secularization, Revival and Cult Formation*, Berkeley: University of California Pres 1985, 266.

46 Bkz., Sankçioğlu, 2, 11-13.

47 Whitehead, 136.

48 Whitehead, 136-137.

leceğini belirleme kapasitesini geliştirebilirler. Sayentoloji vasıtasıyla, bireyler yanlış iletişim sorunlarına göndermeler yaparak sosyal ilişki sorunundan kendilerini kurtarabilirler. Bir hesapların denetlenmesi safhası, bireyin bir e-metre ile izlenmesini kapsar. Hubbard tarafından geliştirilmiş olan bu alet, bir yalan detektörü gibi çalışan bir deri galvanometredir. Bu alet, kişinin teni vasıtasıyla iletilen elektriksel tepkileri kaydeder. Denetçi sorular sorar ve e-metrenin ibresindeki dalgalanmaları gözlemler. Sayentolojistler, bu e-metrenin reaktif zihnin engramlarının içerdiği elektriksel şarjlarını kaydettiğine inanmaktadırlar. Depolanmış bir duygusal engram tespit edildiğinde ve yeterli derecede hesapların kontrolü görüldüğünde, artık o duygusal bir tepki üretmeyecektir. Onun içerdiği şarj serbest bırakılacak ve e-metrenin ibresi, hesaplar saydamlaştığı için hiçbir tepkiyi kaydetmeyecek. Saydamlık, duruluk seviyesini elde etmek için, belli aralıklarda tamamlanması gerekli olan birkaç derece vardır. Bundan başka saydam ötesinde işleyen Thetanların birçok dereceleri vardır. Ancak bütün bu kademelerde ilerleyebilmek ve ruhsal bir gelişim gösterebilmek için bir kilise üyesinin milyonlarca dolarını bu uğurda harcaması gerektiğinin bilincinde olması gerekir. Bu safhalar yoluyla ilerleme, hem bireyin ruhsal gelişmesini hem de bir hesap denetçisinin eğitimi sağlar. Dolayısıyla hesapların denetlenmesi sonucu kişi fiziksel ve zihinsel yönden güçlenmiş, kendisini geliştirmiş olduğu kadar güven ve mutluluğu da elde etmiş olur⁴⁹. Ayrıca kişi, bütün maddi engelleri bertaraf ederek kendi dünyasını, inançlarını ve Tanrısını oluşturabilme yetisine sahip olabilir⁵⁰.

Günümüzde birçok kiliseye sahip olduğu belirtilen Scientoloji'nin, çok sayıda misyonerleri ve örgütleri ile 10.000'in üzerinde çalışan personelinin olduğu ifade edilmektedir. Dünyada pek çok kişinin, kilisenin derslerini takip ettikleri, yayınlarını okudukları ve kilise tarafından düzenlenen konferanslara ve seminerlere katıldıkları söylenmektedir. Kilisenin 1980'lere kadar yaklaşık 17.000 üyesinin Sayentoloji ritüellerini uygulamada uzmanlaştığı belirtilirken, 1995'te bu sayının 50.000'e ulaştığı ifade edilmektedir⁵¹. Bu anlamda Sayentoloji'nin başarısının günümüzün karmaşık iş dünyası ve sosyal sorunları ile doğru orantılı bir şekil-

49 R. Wallis, *The Road to Total Freedom: A sociological Analysis of Scientology*, London 1976, 178-180; Bromley-Bracey, 145-150.

50 Özkan, 178.

51 Bromley-Bracey, 154.

de artmış olduğu söylenebilir. Çünkü Sayentoloji, bireylerin kendilerini gerçekleştirme projelerini öne çıkarmak suretiyle, onlara daha yüksek bir yaşam standardı sunmayı vaat etmekte ve kendi terapilerinin gelecekteki terapilerden farklı olduğunu iddia etmektedir. Ayrıca, insanlara yaşam şartlarını nasıl değiştirebileceklerinin metotlarını öğretirken, bu terapilerin sadece onların iş ve sosyal yaşamında değil, uluslararası sorunların çözümlerinde bile etkin rol oynayabileceğini öne sürmektedir. Bu anlamda günümüzde Sayentolojik materyallerin ve terapilerinin giderek bir endüstri haline geldiği söylenebilir.

Sayentoloji Kilisesine Üyelik

Sayentoloji evrensel yeni bir dini hareket olduğu iddiasında olması sebebiyle, bütün dinlerden ve inanç sistemlerinden üyeler elde etmek ister⁵². Bu bağlamda Sayentoloji Kilise'sinin farklı şekillerde üye kaydettiği söylenmektedir. Kiliseye gelen üyelerin birçoğunun, sosyal yardım organizasyonları vasıtasıyla kiliseyle tanıştıkları ve daha sonra da kiliseye üye oldukları ifade edilmektedir. Örneğin, uyuşturucu kullanan birisinin, kilisenin uyuşturucu tedavi programları vasıtasıyla kiliseye geldiği ve daha sonra da kiliseye bağlandığı ifade edilmektedir. Ayrıca kilisede aile ve dostluk ilişkilerine dayalı bir üyelik sisteminin geçerli olduğu ve bu tür üyelerin kilisenin önemli bir kısmını teşkil ettiği belirtilmektedir. Bu anlamda Sayentoloji Kilise'sine üye olanların yarısından fazlasının, kilise ile bir dost veya aile bireyleri tarafından tanıştırıldıklarını söyledikleri nakledilmektedir. Bunların yarısının da kiliseye anne-babaları ile birlikte gelenler olduğu ifade edilmektedir. Sayentoloji Kilisesi üyelerinin büyük çoğunluğunun masa başı çalışan kişilerden meydana geldiği, bunların büyük çoğunluğunun ise yönetici sıfatına haiz kimseler oldukları nakledilmektedir. Kiliseye bağlı üyelerin çok az bir kısmının ise kendi işleri ile meşgul olan serbest meslek sahibi kişilerden meydana geldiği belirtilmektedir⁵³. Bu bağlamda Sayentoloji Kilise'sine gelenlerin ve Sayentoloji'nin dini teknolojilerini hayatlarında uygulayan kişilerin kendilerini çok huzurlu hissettiklerini ve belirli bir amaç duygusu kazandıklarını söyledikleri nakledilmektedir⁵⁴.

Sayentoloji Kilise'sinde hizmet alması karşılığında bu hizmetin fiyatını ödeyen kişilere sıradan üyeler adı verilir. Bu anlamda Sayento-

52 Özkan, 179.

53 Church of Scientology, *What Is Scientology?* 199.

54 Bkz., Church of Scientology, *What Is Scientology?* 309.

loji eğitimi özellikle daha yüksek düzeylerde çok daha pahalıdır. Derslerin liste ücretinin, bir saat karşılığı olarak 1000 dolardan daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Bununla beraber, daha alt seviyelerdeki derslerin üyelere ücretsiz olduğu belirtilmektedir. Başka bir üyelik şekli de kiliseye katılan memur ve işçileri kapsamaktadır. Normal olarak onlar, beş yıllık ve daha az süreyle sözleşme imzalarlar. Ancak bunlar, indirimli bir ücretle hizmet ve eğitim alma hakkına sahiptirler. Sayentoloji Kilise'sinde son bir üyelik sınıfı daha vardır ki, bunlar bütün organizasyon içerisinde "Deniz Organizasyon Personeli" olarak bilinirler. Bunlar yukarıda zikredilen görevlerin ve kilise seviyelerinin üstünde yer alırlar. Bunların durumu, daha çok geleneksel kiliseler içerisindeki din adamlarıyla paralellik arz etmektedir. Bu anlamda kilisenin yaklaşık 5000 deniz organizasyonu üyesi olduğu ifade edilmektedir. Bunlar, kendilerini Sayentoloji'ye ve onun amaçlarına adanmış üyelerdir. Ayrıca bunlar, her zaman Kilisenin emrinde çalışarak, sözde toplumsal bir var oluşu gerçekleştirmek için kendilerini Sayentoloji'nin ilkelerine adanmış kişilerden meydana gelmektedir⁵⁵.

Örgütsel Yapı ve Çalışma Tarzı

Sayentoloji dinsel bir hareket olduğu iddiasında olmakla birlikte, onun aynı zamanda ideolojik ve politik bir hareket olduğu da belirtilmektedir. Nitekim pek çok ülkede Sayentoloji yasaklanmış ve ülkeler kendi vatandaşlarını onların faaliyetlerinden korumak için radikal önlemler almıştır. Çünkü Sayentoloji örgütünün nihai amacı, kişileri ve toplumları Sayentoloji'ye bağımlı hale getirmektir. Bunu yapmak için de, dünyanın değişik ülkelerinde politik ve ekonomik güçleri elde etmeye, basın ve yayın organlarını kontrol altında tutmaya çalışır. Bu anlamda Sayentoloji, iç ve dış organizasyonlarıyla katı hiyerarşik yapılı bir birliktir. Bu örgütsel yapı üçayak üzerine bina edilmiştir: Birincisi, Dianetik merkezleriyle Sayentoloji kilisesi, misyonlar ve organizasyonlar. Bunlar, kişilik testleri, el ilanlarının dağıtılması, kurslara iştirak ve Sayentoloji yayınlarının satışları ile ilgili faaliyetleri yürütürler. İkincisi, Dünya Sayentoloji Girişim Enstitüsü (World Institut of Scientology Enterprises)'dür. Bu örgüt, bir ekonomik organizasyon olup, ticari kuruluşlarla, onların yönetim veya en üst yönetici güçleriyle bağlantıları gerçekleştirir. Üçüncüsü ise Daha İyi Hayat ve

55 Bromley-Bracey, 152.

Eğitim Birliği (Association for Better Living and Education) alanlarında faaliyet göstermektedir⁵⁶.

Sayentoloji örgütü, bütün faaliyetlerini bu üç ana organizasyon tarafından yürütmekle birlikte, bu kuruluşların da pek çok yan dalları ve alt birimleri vardır. Dolayısıyla Sayentoloji örgütünün, her biri kendi sahasında uzmanlaşmış olan belirli şubelere ayrılmış olduğu söylenebilir. Bu bakımdan Sayentoloji içerisinde her şube, kendi uzmanlık alanına giren görevleri icra eder. Örneğin eğitim şubesi, bir dizi kurslar düzenler ve üyelerin alması gerekli eksersizleri hazırlar. Sayentoloji örgütünün sıradan insanlara bu tanıtıcı veya giriş eğitimi veren veya sunan birkaç yüz misyoneri ve yerel merkezleri vardır. Bunlar, gelirlerinin belli bir yüzdesini merkezi örgüte verirler. Ayrıca tespit edilmiş belli standartları karşıladıkları sürece, kilise hizmetlerini satabilirler. Ancak bunlar, kilisenin ilgili birimleri tarafından izlenirler. Yerel kiliseler tarafından verilen eğitimlerin dışındaki ileri eğitim ve görevler, Los Angeles'da bulunan Sayentoloji yönetim merkezinde ve ana kilisede verilir. Örgütün diğer bir şubesi, uyuşturucu kullanımı ile mücadele ve suçluları ıslah gibi alanlarda Hubbard'ın teknolojilerini yaymak ve dağıtmakla görevli olan eğitim koludur. Örgütün bu kollarından biri olan uluslar arası Narcoñon bölümü, uyuşturucu kullanımı ile mücadele eğitimi ve rehabilitasyon hizmetlerini sağlar. Criminon bölümü ise suç işlemiş kişileri ıslah hizmetlerini araştırır. Bunlar ayrıca bireylere, çalışma, düşünme ve iletişim kurma becerilerini öğretirler. Uygulamalı eğitimle öğrencilerin nasıl öğrenmeleri gerektiği ve etkili bir ders çalışmak için engelleri nasıl kaldırabilecekleri veya nasıl azaltabilecekleri yönünde eğitirler. "Dünya Sayentoloji Girişimciler Enstitüsü" ise işle ilgili mesleki hizmetler sunar. Bu anlamda enstitü, kiralama, karar verme, planları yürürlüğe koyma ve örgütsel verimliliği artırma gibi işle ilgili becerileri kazandırma eğitimi verir. Sözde bu gönüllü organizasyonların sunmuş olduğu hizmetlerden büyük küresel endüstri şirketlerinin bile faydalandığı ve Sayentolojik felsefenin onların başarısında önemli bir paya sahip olduğu iddia edilmektedir⁵⁷.

Sayentoloji'nin diğer bir kolu da, kendisini toplumun ve insanlığın gelişmesine, ilerlemesine engel olan düşünce veya fikirlere karşı mücadeleye adanmıştır. Örneğin Sayentoloji psikiyatristlere karşıdır. Bu sebeple Sayen-

56 Özkan, 175-176.

57 R. Rupert, "Employing the New Age: Training Seminars", *New Age*, Edited by J. Lewis and G. Melton, Albany, USA 1992, 127- 135.

toloji'nin psikiyatrik suiistimaller karşısında kendisini özellikle insan hakları konusuna vakfetmiş olan bir vatandaşlar komisyonu vardır. Hubbard, psikiyatristleri katiller olarak suçlamakla kalmamış, sürekli olarak onlarla mücadele etmiş ve onların düşmanı olduğunu sık sık vurgulamıştır. Bu anlamda Hubbard'ın onları günah çıkartan papazlara benzettiği söylenmektedir. Ayrıca Hubbard, psikiyatristlerin bireylerin geçmiş yaşamları üzerinde olumsuz etki bıraktıklarını öne sürmüş ve bu evrendeki çöküşün tek sebebinin onlar olduklarını iddia etmiştir⁵⁸. Sayentolojistler, Hubbard'ın bu görüşlerinden hareketle psikiyatrye ve psikiyatristlere karşı çıkmakta ve psikiyatrinin papazlıktan beslenen, iyi düşünülmemiş teoriler yığını olduğunu söylemektedirler. Bu bağlamda, psikiyatrinin zor ve isyankar kişileri daha uysal, sakin bir kişi haline getirmenin, onlara biraz şefkat göstermenin ve onları duygusuz ruhlara dönüştürmenin dışında, herhangi bir faydasının olmadığını öne sürmektedirler⁵⁹. Psikiyatrinin görevinin bu tür kimseleri iyileştirmek değil, sadece onları sakinleştirmek ve kontrol altına almak olduğunu ifade etmektedirler. Bu anlamda psikiyatrik tedavilerde kullanılan bazı ilaç türlerine şiddetle karşı çıktıkları ve bunların kullanımını engellemek için değişik kampanyalar düzenledikleri belirtilmektedir. Ayrıca Sayentoloji'nin kişi ve kamu güvenliği ile ilgili bir biriminin olduğu ve bu birimin, Interpol ve uluslar arası polis örgütlerine karşı mücadele ettiği söylenmektedir. Çünkü Sayentolojistler, bu örgütlerin kendi kiliseleri ve mensupları hakkında yalan ve yanlış bilgi topladıklarını, bu bilgi ve belgeleri kendi aleyhlerinde kullandıklarını iddia etmektedirler.

Sayentoloji içinde faaliyet gösteren başka bir bölüm de, etik ve adalet organizasyonudur. Bu organizasyon sayesinde Sayentoloji, kendisine bağlı bütün kiliselerin ürünlerini sistematik bir şekilde izler, bu ürünlerle ilgili istatistiksel bilgileri toplar ve değerlendirir. Bu verilerin, hem kilisenin taleplerini karşılayacak bir ürünün üretilmesini garanti etmek hem de bir kilise üyesinin, kilise standartlarına göre ne kadar iyi bir vatandaş olduğunu test etmek için kullanıldığı öne sürülmektedir. Sayentoloji üyeleri bu sisteme göre değişik yaptırımlarla karşılaşmakta, ödüllendirilmekte veya ona göre örgütsel stratejiler geliştirilmektedir. Bu anlamda Sayentoloji politikalarına uygun olmayan veya kiliseye zarar veren herhangi bir eylem, bir etik ihlali olarak değerlendirilmektedir. Kilisenin faydacı felsefesi sebebiyle, etik

58 S. Kent, "International social control by the Church of Scientology", *Paper presented at the meeting of the Society for the Scientific Study of Religion*, Pittsburgh 1991, 9-10.

59 Church of Scientology, *What Is Scientology?* 526.

ve üretkenlik samimiyetle ilintilendirilir. Kilisenin yanlışlar, suçlar, günahlar, cürümler, baskıcı fiiller gibi farklı eylemlerle tanımlanmış olan ayrıntılı bir suç kanunu vardır. Bu anlamda en ciddi suçlar, baskıcı eylemlerdir. Bu tür eylemlerin, Sayentoloji'nin işlemlerini ve gelişmesini sınırlandırdığı ve böylece Kilisenin yargısında insanlığın iyileşmesini engellediği kabul edilir. Dini teknoloji merkezinin eleştirel kontrol sisteminin bir parçası olduğu ve bu merkezin Kilisenin doktrinal bütünlüğünü korumakla yükümlü olduğu söylenir. Sayentoloji Kilisesi'nin dini teknoloji merkezi bölümü tarafından üretilen dinsel materyallerin hemen hepsinin kullanım izninin sadece Kilise tarafından yetkili kılınan kişilere tanındığı belirtilmektedir. Ayrıca bu dinsel teknoloji merkezinin, bütün kilise materyallerinin yasal olarak patentlerini ve kullanım haklarını elinde bulundurduğu da söylenmektedir. Bu sebeple de Kilisenin, bu merkezin teknolojik sırlarını korumaya çok büyük önem verdiği ifade edilmektedir⁶⁰.

Sonuç

1954'te Amerika'da kurulmuş olan Sayentoloji Kilisesi, kurucusu L. Ron Hubbard'ın fikirleri üzerine bina edilmiştir. Sayentoloji'nin en önemli özelliği, manevi bilgi ve ruhsal arındırma yöntemleriyle üstün insan yaratma iddiasında olmasıdır. Ancak metafiziğe inanmalarına rağmen, bunların dini inanç ve pratikleri Tanrı konusuna odaklanmaz. Ayrıca Tanrı hakkında herhangi bir yargıda da bulunmazlar. Bununla birlikte, insan zihninin Tanrıyı anlayabilecek kapasitede gelişmemiş olduğunu söylerler. Dolayısıyla sayentolojistlerde agnostik bir Tanrı anlayışının var olduğu anlaşılmaktadır. Diğer geleneksel Hıristiyan mezheplerinde olduğu gibi, Sayentoloji Kilisesinin bir ruhban sınıfı da yoktur. Sayentoloji, değişik dinsel terapiler yoluyla, taraftarlarının zaten içlerinde var olan potansiyeli açığa çıkararak, onları kurtuluşa ve hatta Tanrı mertebesine bile ulaşabileceğini vaat etmektedir. Ancak kişinin tam bir saydamlığa, duruluğa veya Tanrı mertebesine ulaşabilmesi için milyonlarca dolara sahip olması ve servetini bu uğurda harcaması gerekir. Bu anlamda Sayentoloji'nin değişik terapi yöntemleri vasıtasıyla, insanların ruhsal gelişimlerine yardımcı olmaktan çok, onların beyinlerini yıkayarak ekonomik değerlerini sömürmeye çalışan sözde bir dini akım olduğu söylenebilir. Netice olarak bu akım, üyelerine belirli bir hizmet sunar ve bu hizmetin karşılığında da onlardan belirli bir ücret alır.

60, Bromley-Bracey, 150-151.